

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
The Participation of People in Disaster Prevention and Mitigation,
Case Study: Bang Sai Sub-district Municipality, Bang Sai District,
Phranakhon Si Ayutthaya Province

น้อยใจยา แก้ววงษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: nba-2512@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบางซ้าย จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และค่าแอลเอสตี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย และการมีส่วนร่วมขณะเกิด สาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย อยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย และการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

Abstract

This research aimed to 1) study participation levels of people in disaster prevention and mitigation: case study of Bang Sai Sub-district Municipality in Bang Sai district, Phranakhon Si Ayutthaya province, and 2) compare personal factors of people participating in disaster prevention and mitigation: case study of Bang Sai Sub-district Municipality in Bang Sai district, Phranakhon Si Ayutthaya province. The samples were 380 people living in the area of Bang Sai Sub-district Municipality. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and LSD by setting the significant level of .05. The results indicated that: 1) As a whole, the participation of people in disaster prevention and

mitigation was at a moderate level. When each aspect was considered, it was found that preparation before disaster and participation during disaster were at a moderate level. The rehabilitation after disaster was at a high level. 2) The differences of genders, education backgrounds, jobs and incomes of people affected the participation in disaster prevention and mitigation at different significance level of .05 as follows : preparation before disaster, participation during disaster and rehabilitation after disaster.

Keywords: participation, disaster prevention and mitigation

1. บทนำ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าภัยพิบัติทั่วไปที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ได้สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในทุกภาค และมีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการเตรียมพร้อมเพื่อจะรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้น และเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย สามารถป้องกันและช่วยเหลือตัวเอง รวมทั้งช่วยเหลือ ชุมชนข้างเคียงได้จะช่วยลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้เป็นอย่างดี

ภัยที่เกิดจากอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย แผ่นดินไหว อาคารถล่ม ตลอดจนภัยอื่น ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ล้วนเป็นภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพแก่ประชาชนโดยส่วนรวมจัดเป็นสาธารณภัยที่รัฐจะต้องดำเนินการหาวิธีป้องกันและระงับเหตุที่เกิดขึ้นโดยเร็ว พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือประชาชนโดยเร่งด่วน ตลอดจนรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้สถานการณ์เข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ซึ่งรวมถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่ทั้งร่างกายและจิตใจของประชาชน จึงได้มีการนำแนวคิดในการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนและประชาชนเป็นฐาน โดยเริ่มตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 (พ.ศ. 2532- 2533) มีหลักการมุ่งเน้นการบรรเทา การลดการเสี่ยงภัยและความล่าช้า สำหรับการปฏิบัติใน

การลดภัยพิบัติมาใช้ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยมีสาระดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นอันดับแรก
2. รู้ถึงความเสี่ยงภัยของตนเองและแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงภัย
3. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้แก่ประชาชน
4. ลดปัจจัยความเสี่ยง
5. สร้างเสริมความพร้อมในการตอบโต้ภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับในด้านการพัฒนา และการซ่อมแผนภาวะฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยต่าง ๆ คือการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากชุมชนเป็นด่านแรกที่จะต้องเผชิญกับผลกระทบของภัยพิบัติ

เนื่องจากจำนวนบุคลากรของเทศบาลมีไม่เพียงพอที่จะบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงเกิดแนวคิดในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเข้ามาร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบการทำงาน ร่วมตัดสินใจ การเข้ามาร่วมคิดร่วมทำของประชาชนเช่นนี้ จะทำให้ลดภาระของทางราชการ และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการภัยพิบัติของชุมชนตำบลบางซ้าย เป็นฐานว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติมากน้อยเพียงไร เพื่อนำผลงาน

การวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการภัยพิบัติของหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน และชุมชนอื่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางช้าง อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

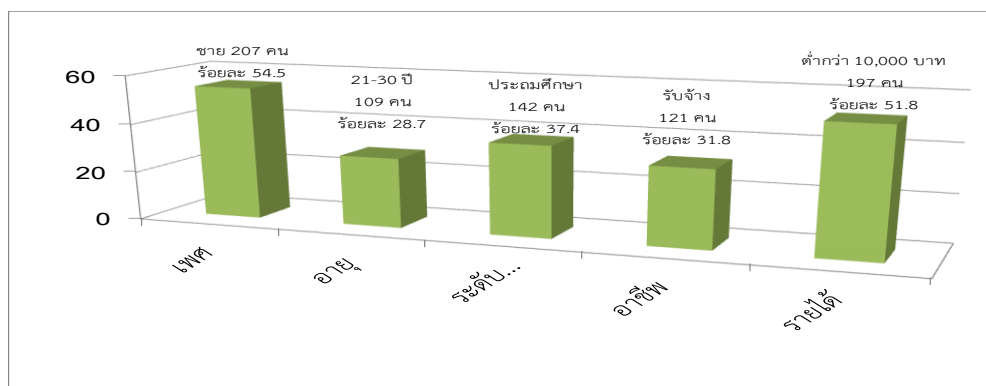
2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางช้าง อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางช้าง จำนวน 5,284 คน กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยคำนวณหาโดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 ได้เท่ากับ 380 คน

4. ผลการวิจัย

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบ สอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบางช้าง อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประกอบ ด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 30 ข้อ

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองทุกฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่า .9268 ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าที (t-test), ค่าเอฟ (F-test) และค่าแอลเอสดี (LSD)

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีระดับการศึกษาาระดับประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย	3.09	0.46	ปานกลาง
2. ขณะเกิดสาธารณภัย	3.34	0.60	ปานกลาง
3. การฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	3.36	0.52	ปานกลาง
รวม	3.26	0.34	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางช้าง อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ปัจจัยส่วนบุคคล	การเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัย		ขณะเกิดสาธารณภัย		การฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
เพศ		✓		✓	✓	
อายุ		✓		✓		✓
ระดับการศึกษา	✓			✓		✓
อาชีพ		✓		✓	✓	
รายได้		✓		✓	✓	

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ

ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงประชาชนอาจยังไม่มากพอ ควรให้มีการอธิบายและเข้าถึงประชาชนในเขตพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเข้าใจถึงแนวทางในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มากยิ่งขึ้น

5.1.1 การเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบขั้นตอนในการเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากเทศบาลตำบลบางซ้ายไม่มีการอบรม การเตรียมความพร้อม การซ้อมแผนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สอดคล้องกับ วิทยา บุญยะเวชชีวิน [1] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปูอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกันระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับน้อย เพราะส่วนราชการจัดการประชุมร่วมกันกับประชาชนในการวางแผนเพื่อเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการซ้อมแผนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยน้อย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับแผนและ

ขั้นตอนในการปฏิบัติ ในการเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย

5.1.2 การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง เพราะเมื่อเกิดสาธารณภัย ประชาชนส่วนใหญ่ต้องเร่งเก็บทรัพย์สินของตนเองก่อนที่จะได้รับความเสียหายจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากนัก ในขณะเกิดสาธารณภัย อีกทั้งเทศบาลตำบลบางซ้าย มีข้อจำกัดด้านงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น เรือท้องแบน หรือรถยนต์ รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อช่วยเหลือประชาชน สอดคล้องกับ มาลี เบญจมน [2] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอมะเอนก จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การได้รับการดูแลทรัพย์สินและรักษาความปลอดภัยที่ดีเมื่อประสบภัย มีค่าคะแนนน้อย เพราะส่วนราชการเข้ามาช่วยเหลือในการขนย้ายทรัพย์สินและดูแลทรัพย์สินของประชาชนที่ประสบภัยช้า ไม่ทันเวลาทำให้ทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหาย เพราะส่วนราชการมีกำลัง วัสดุ อุปกรณ์ ยานพาหนะและกำลังอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยน้อย ไม่เพียงพอที่จะช่วยเหลือดูแลและขนย้ายทรัพย์สินของผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัยได้ทันเวลา ทำให้ทรัพย์สินของผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายและไม่ปลอดภัย

5.2 การฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง เพราะประชาชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่ต้องเข้ามาทำการฟื้นฟูและซ่อมแซม ประชาชนจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยมากนัก ไม่สอดคล้องกับขวัญชัย วงศ์นิติกร [3] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรร

خانเมืองมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองในด้าน บำรุงรักษา และติดตามผลการพัฒนาชุมชนมากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมกับทางราชการในการจัดพื้นที่หลบภัย และที่พักชั่วคราว มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย เพราะส่วนราชการจัดหาสถานที่หลบภัย ที่พักชั่วคราวไว้ไม่เพียงพอกับจำนวน ประชาชนที่ประสบภัย ส่วนหนึ่งประชาชนไม่ทราบว่า มีสถานที่หลบภัยหรือที่พักชั่วคราว ที่ส่วนราชการจัดไว้ให้อยู่ที่ใดบ้าง เพราะส่วนราชการขาดการ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

5.3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยผู้วิจัยอภิปรายผล จากข้อค้นพบ ดังนี้

5.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามเพศ พบว่าประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูง กว่า เพศชาย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้หญิงมีความรับผิดชอบ มีความรอบคอบ มีความประณีประนอม มีความอดทน เข้มแข็ง มีความละเอียดอ่อนทางด้านจิตใจ มากกว่า ผู้ชาย มีความฉลาดทางอารมณ์สามารถใช้ทักษะทาง สังคมและเข้าสังคมได้ดีกว่าผู้ชาย อีกทั้งนโยบายของ รัฐบาลที่ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อการ พัฒนาศักยภาพสตรี และเครือข่ายสตรี การสร้าง ภาวะผู้นำและการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรีจึงทำ ให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาท มีหน้าที่ ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาในชุมชน สอดคล้องกับ สมบัติ ทัทธานี [4] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพราะว่า ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยมที่

เปิดโอกาสยอมรับให้เพศชายเป็นผู้นำและมีบทบาท หน้าที่ทางสังคมมากกว่า

5.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน แต่มี ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย แตกต่างกัน โดย พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีส่วนร่วม ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มากกว่าระดับ ต่าง ๆ ทุกระดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนที่มีระดับ การศึกษาต่ำ จะทำงานภายในท้องถิ่นของตนจึงมีเวลา ในการเตรียมตัวและมีความพร้อมมากกว่าประชาชนที่ มีระดับการศึกษาสูง สอดคล้องกับอนุชัย บูรณประเสริฐกุล [5] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบท ของกรมโยธาธิการของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วน ร่วมไม่แตกต่างกัน เพราะประชาชนในเขตพื้นที่มี เป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์เดียว ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ เสียสละแรงกาย สละทรัพย์

5.3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มี ส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มอาชีพดังกล่าว มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับ ระเบียบและวิถีปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ น้อยนคร [6] ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัด อุดรดิตถ์ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัด

อุดรดิตถ์ แตกต่างกันไป เพราะในแต่ละอาชีพมีความถนัดและความชำนาญต่างกันจึงส่งผลให้การเข้าร่วมในการพัฒนาแตกต่างกัน

5.3.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามรายได้พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน โดยพบว่า ประชาชนที่มีต่ำกว่า 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มากกว่าประชาชนที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีรายได้น้อย เล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มากกว่าประชาชนที่มีรายได้มากจึงพร้อมที่จะสละเวลามาร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ น้อยนคร [6] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แตกต่างกันไป เพราะประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความพร้อมและต้องการเสียสละเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทางการบริหาร

6.1.1 เทศบาลตำบลบางซ้ายควรให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการเตรียมตัวก่อนเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับบุคคลหรือครอบครัวอย่างถูกต้อง

6.1.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ ในการป้องกันสาธารณภัย และมีการซ้อมแผนการป้องกันฯ ให้ประชาชนเกิดความคุ้นชินกับเครื่องมือต่าง ๆ

6.1.3 ส่งเสริม (เพศชาย) ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันฯ มากขึ้น เช่น ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ตำบล

6.1.4 ส่งเสริมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพและรายได้ให้เข้ามามีส่วนร่วมฯ โดยเสริมแรงจูงใจทางบวก การให้รางวัลหรือผลตอบแทนในสิ่งที่บุคคลเหล่านั้นต้องการ เช่น การกล่าวคำขอบคุณ การให้คำชื่นชม เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขสาธารณภัยของเทศบาลตำบลบางซ้าย

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] วิทยา บุญยะเวชชีวิน, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ”, ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- [2] มาลี เบญจมน, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, ปัญญาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- [3] ขวัญชัย วงศ์นิติกร, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2532.
- [4] สมบัติ ทัพธานี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.
- [5] อนุชัย บูรณประเสริฐกุล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการของจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อ
การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
2545.

- [6] สมศักดิ์ น้อยนคร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัด
อุตรดิตถ์”, วิทยานิพนธ์, รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนา
ประชาคมเมืองชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์,
2551.